

Media społecznościowe a prawa autorskie. Twój wizerunek w sieci.

Propozycja scenariusza zajęć z edukacji medialnej
do wykorzystania w edukacji zdalnej.

Typ szkoły: szkoła ponadpodstawowa.

Temat: Media społecznościowe a prawa autorskie. Twój wizerunek w sieci.

Klasa: wg potrzeb w całym cyklu kształcenia

Przewidywany czas zajęć: 45 minut

Cele lekcji

Cele operacyjne:

Uczestnicy i uczestniczki:

- dowiedzą się, kogo chroni prawo autorskie;
- dowiedzą się, kto może być posiadaczem prawa autorskich;
- poznają dwie wolne licencje: CC BY i CC BY-SA;
- dowiedzą się kto i w jakim celu może gromadzić dane.

Ewaluacja:

Po przeprowadzeniu zajęć uczestnicy:

- wiedzą, kogo chroni prawo autorskie,
- wiedzą, kto może być posiadaczem prawa autorskich,
- znają dwie wolne licencje CC BY i CC BY-SA,
- wiedzą, gdzie szukać legalnie udostępnianych zasobów, z których można swobodnie korzystać;
- wiedzą, że obecność zasobów w internecie nie oznacza możliwości nieograniczonego korzystania z nich.
- rozumieją kto i w jakim celu może gromadzić dane.

Metody nauczania:

- podająca,
- eksponująca,
- realizacji praktycznych zadań.

Formy pracy:

- indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do Internetu,
- materiały: filmiki, infografiki, wybrane strony internetowe,
- materiał szkoleniowy - załączniki pdf.

Przebieg zajęć.

Jak wyglądają zajęcia?

Zajęcia prowadzone metodą warsztatową z wykorzystaniem komputera z dostępem do Internetu. Składają się z trzech części:

1. teoretyczno-wizualnej, w ramach której uczestnicy:
 - a) poznają takie pojęcia, jak prawa autorskie, wolne licencje, otwarte zasoby, domena publiczna, itp.,
 - b) zapoznają się ze wskazanym materiałem filmowym;
2. praktycznej, podczas której uczestnicy wykonują polecenia z wykorzystaniem podanych linków do stron i aplikacji Internetowych;
3. podsumowującej i sprawdzającej ile informacji udało się nam przyswoić w trakcie zajęć.

Uczestnicy zajęć będą mieli okazję zastanowić i odpowiedzieć na pytania:

1. Kogo chroni prawo autorskie?
2. Co gwarantują użytkownikom wolne licencje?
3. Czy ktoś jest zainteresowany gromadzeniem o nas danych w sieci?

Część wstępna:

Nauczyciel wita uczniów, podaje temat lekcji, cele i krótko omawia zagadnienia i zadania do wykonania, które pojawią się na lekcji.

1. „Wiedza w pigułce” dla uczestników - patrz załącznik nr 1.

Do wykonania 2 zadania dla uczestników:

1. Zapoznanie się z materiałem filmowym – „Prawa autorskie dziś” (czas trwania filmu 3,30 minut).

2. Wyszukiwanie obrazów w wyszukiwarce Google i wykonanie polecenia.
3. Zapoznanie uczestników z wybranymi wolnymi zasobami w Internecie.
Przegląd wybranych stron Internetowych.

Czas 15 minut

2. „Prawo w sieci” dla uczestników - patrz załącznik nr 2.

Do wykonania 3 zadania dla uczestników:

1. Zapoznanie się z materiałem filmowym – „Czym są licencje Creative Commons” (czas trwania filmu 3,20 minut).
2. Zapoznanie się z informacjami „ jak działają licencje” na stronie:
<https://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons/>
3. Zapoznanie się z infografiką – jak działają licencje Creative Commons?

Czas 15 minut

3. „Media społecznościowe” dla uczniów - patrz załącznik nr 3.

Do wykonania 3 zadania dla uczestników:

1. Zapoznanie się z materiałem i z infografiką - Twój wizerunek w sieci.
2. Wyszukiwanie w Internecie informacji na swój temat.
3. Przyjrzyj się jak wygląda Twój profil w mediach społecznościowych i ustaw swoją prywatność.
4. Zapoznaj się z infografiką – Niedyskretny profil.

Czas 10 minut

4. Podsumowanie i utrwalenie wiadomości - patrz załącznik nr 4;

Załącznik nr 5 – Słowniczek

Źródło:

- Edukacja medialna : Słowniczek dla młodzieży i dorosłych [online]. [Przełądany: 28.08.2020]. Dostęp z: <https://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/slowniczek/>
- Infografiki : Centrum Cyfrowe i Vivid Studio [online]. [Przełądany: 28.08.2020]. Dostęp z: <https://www.stgu.pl/dzieje-sie/art-darmowe->

[grafiki.html?fbclid=IwAR1JY7mPa5pwuxz1sXmfCzS1Lg4FKg5vyvzrU2kNRwvRcpInevCWE9BgzpQ](https://panoptikon.org/biblio/infografiki/niedyskretny-profil-czyli-co-wie-o-tobie-facebook-i-inne-portale-spolecznościowe)

- Infografika : Niedyskretny profil [online]. [Przełgądany: 28.08.2020]. Dostęp z: <https://panoptikon.org/biblio/infografiki/niedyskretny-profil-czyli-co-wie-o-tobie-facebook-i-inne-portale-spolecznościowe>
- Legalna kultura : strefa edukacji : strefa dla uczniów [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji/strefa-dla-uczniow>
- Licencje Creative Commons [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons/>
- Materiały z kursu Spółdzielni Otwartej Edukacji SpołEd „Otwarte zasoby edukacyjne w bibliotece” [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://spoledkurs.pl/>
- Materiały z kursu „Edukacja medialna” [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://kurs.edukacjamedialna.edu.pl/>
- Otwarte zasoby [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://otwartzasoby.pl>
- Śliwowski Kamil: Prawo autorskie dziś [online]. [Przełgądany: 31.08.2020]. Dostęp z: <https://vimeo.com/250591098>

Opracowanie: *Tatiana Jastrzębska*

Scenariusz dostępny na
[licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Zał. Nr 1

Wiedza w pigułce.

Otwarte zasoby a prawo autorskie

Format cyfrowy stworzył technologiczne możliwości darmowego kopiowania i rozpowszechniania dóbr kultury bez utraty jej pierwotnej jakości. Internet zaś bardzo ułatwia ich publikację i wymianę. Ich bezpłatność oraz dostępność w sieci ułatwiają wykorzystywanie materiałów przez każdego chętnego użytkownika. W konsekwencji wyrównują się szanse obywateli z różnych krajów i osób o mniejszych możliwościach ekonomicznych. Np. dzięki dostępowi do otwartych materiałów naukowych i edukacyjnych lekarze z mniej rozwiniętych krajów mają dostęp do najnowszych wyników badań, a uczniowie uczyć się zagadnień, których nie ma w ich szkołach.

Podczas poszukiwania materiałów w sieci należy pamiętać, że tylko niewielką część z nich można swobodnie wykorzystywać. Trzeba wcześniej sprawdzić, na jakich zasadach materiał został udostępniony. Jeśli sam tworzysz obrazy, filmy lub inne materiały, które mogą przydać się innym, pomyśl, czy nie warto udostępnić je na wolnej licencji. Wystarczy opatrzyć utwór odpowiednią adnotacją i użytkownicy sieci będą mogli go wykorzystywać w określony przez siebie sposób. Zawsze będą zobowiązani zaznaczyć, że to ty jesteś autorem. W ten sposób wiele osób może dowiedzieć się o twojej twórczości.

Każdy wytwór aktywności twórczej, niezależnie od jego wartości artystycznej, jest utworem. Utwory są chronione prawem autorskim od momentu powstania. Prawa autorskie to złożony system uprawnień, obowiązków i zezwoleń, który określa co każdemu wolno robić z utworem, a co wymaga zgody posiadaczy praw. Część z tych praw to prawa osobiste, które są niezbywalne i wieczne, jak np. prawo do rozpoznania autorstwa. Nikt nie może takich praw kupić. Inne to prawa majątkowe — te są ograniczone w czasie, można także je sprzedawać bądź przekazywać innym.

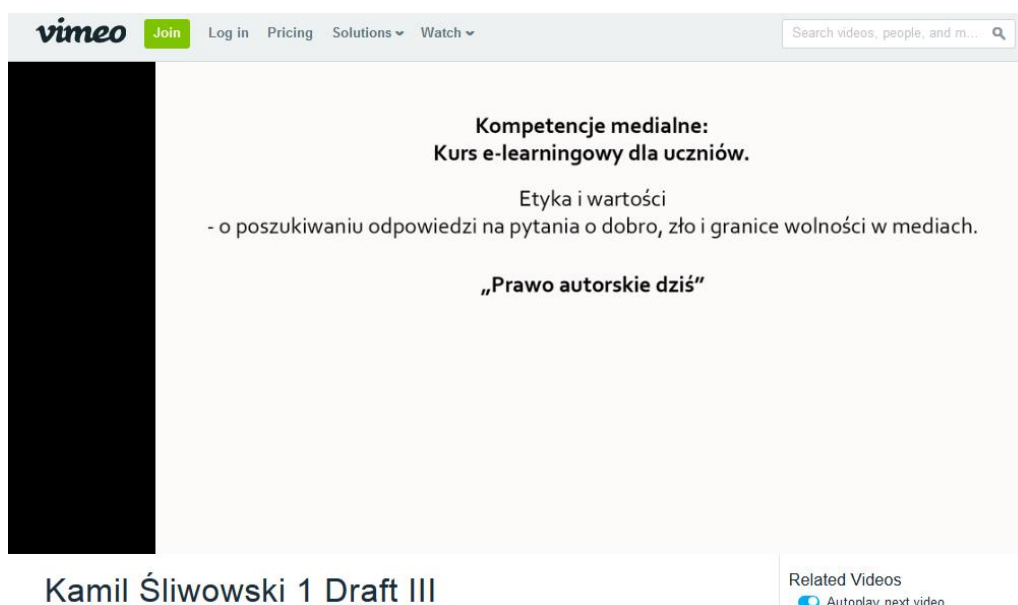
Każdy twórca może korzystać z wolnych licencji, aby umożliwić im w pełni swobodne korzystanie z utworów. Dwie najpopularniejsze wolne licencje to CC BY (Creative Commons Uznanie autorstwa) i CC BY-SA (Creative Commons Uznanie Autorstwa-Na tych samych warunkach).

Każde zachowanie użytkownika internetu generuje tzw. cyfrowy ślad. Oznacza to, że często bez swojej wiedzy udostępniamy innym informacje o nas w sieci. Czasami są to dane osobowe, czyli informacje dotyczące danej jednostki, które pozwalają na zidentyfikowanie osoby. Ochrona danych osobowych jest ważnym elementem prawa do prywatności. **Pamiętaj, że masz prawo do kontroli tego, jak i gdzie twoje dane są przetwarzane.**

źródło: <https://kurs.edukacjamedialna.edu.pl/>

Zadanie 1.

Zapoznaj się z materiałem krótkim filmowym dot. praw autorskich - link:

The screenshot shows a Vimeo video player interface. The video content is a slide with the following text:

Kompetencje medialne:
Kurs e-learningowy dla uczniów.

Etyka i wartości
- o poszukiwaniu odpowiedzi na pytania o dobro, zło i granice wolności w mediach.

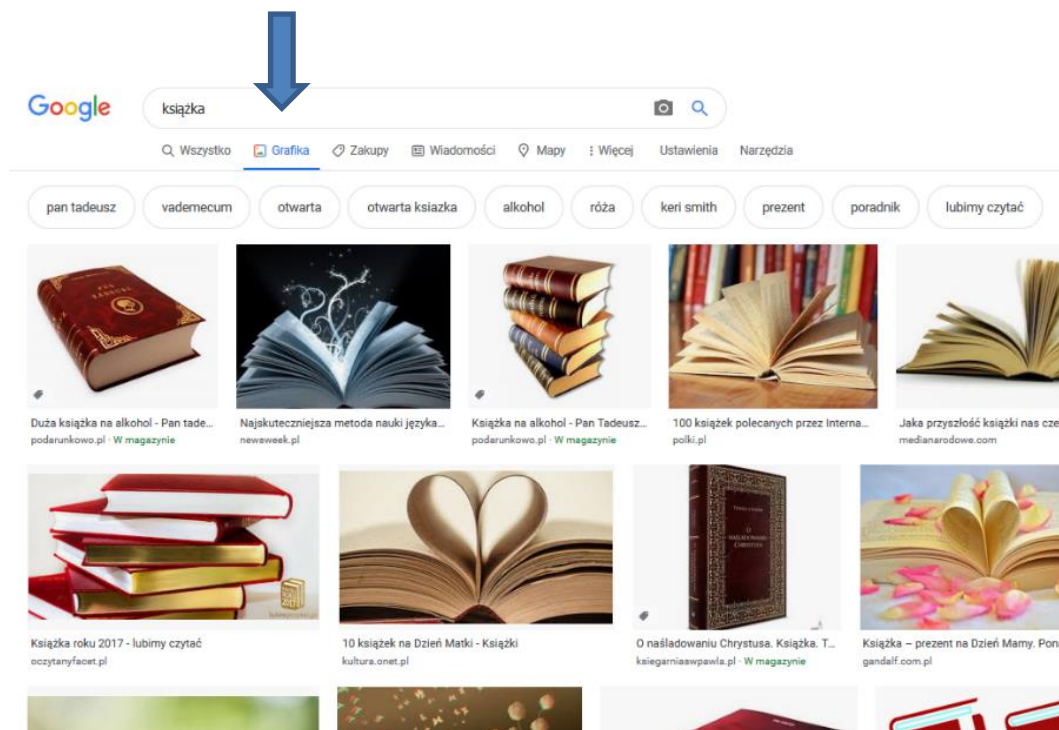
„Prawo autorskie dziś”

Below the video player, the name 'Kamil Śliwowski 1 Draft III' is visible. In the bottom right corner, there is a 'Related Videos' section with an 'Autoplay next video' option.

<https://vimeo.com/250591098>

ZADANIE 2:

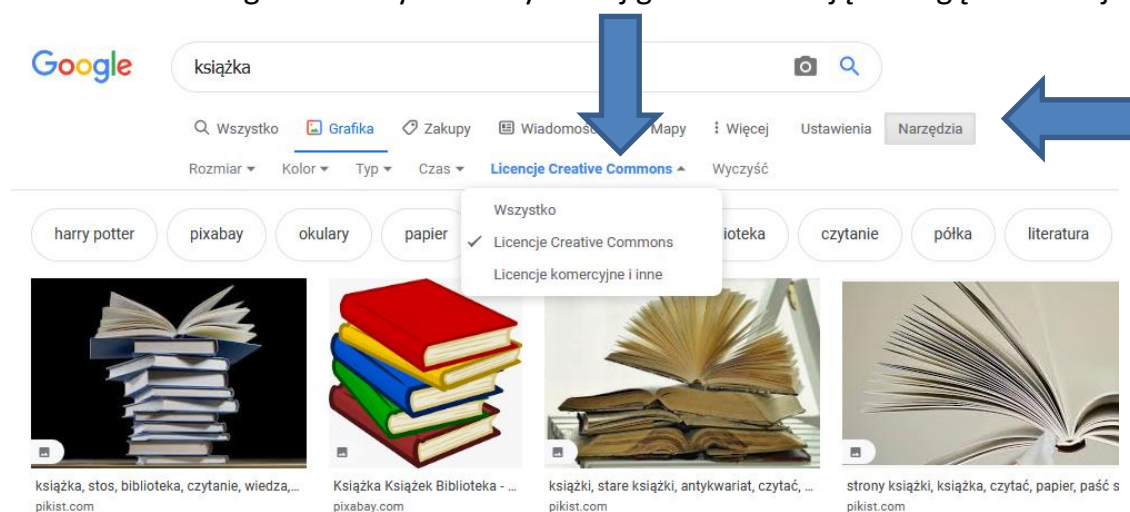
Zobacz, jak działa wyszukiwanie grafik w Google wg. praw do użytkowania. Wpisz w adres wyszukiwarki hasło: książka i wyszukaj obrazy w grafice. Najczęściej robicie to tak:

Pytanie?

Czy wiesz jak wyszukać, pobrać, wykorzystać i ponownie udostępnić grafikę z poszanowaniem praw autorskich?

Jeśli wyszukiwałeś grafikę wg. obrazu jak wyżej, to teraz pokażę jak to zrobić właściwie. W zależności do czego tę grafikę planujesz wykorzystać wybierasz opcję: ... i teraz możesz legalnie korzystać z wybranej grafiki zwracając uwagę na licencje CC.

ZADANIE 3:

Poznaj bazy legalnych źródeł i wybrane strony z wolnymi zasobami. Szukaj wolnych utworów — inspiruj się nimi, wykorzystuj w swojej pracy oraz swobodnie i twórczo przetwarzaj. Zdjęcia, filmy, muzykę, itd. na wolnych licencjach znajdziesz na:

1. <https://legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji/strefa-dla-uczniow>
2. <https://otwartzasoby.pl/> (zdjęcia, wideo, muzyka, z których możesz swobodnie korzystać)
3. <https://pixabay.com/pl/> (Odkryj ponad 1,9 miliona zdjęć i filmów udostępnianych przez naszą hojną społeczność).

Zał. Nr 2

Prawo w sieci.

Jak korzystać z zasobów?

Zwróć uwagę, że z wymienionych zasobów można korzystać w różnym stopniu. Niektóre można w pełni wykorzystywać (udostępniać innym, zmieniać, rozpowszechniać utwory zależne), a niektóre tylko na przykład oglądać i publikować w niezmienionej formie. O tym, co można zrobić z danym utworem informuje nas licencja. Zwróć uwagę, że przed korzystaniem z utworu zawsze powinniśmy sprawdzić, na jakich zasadach został on udostępniony.

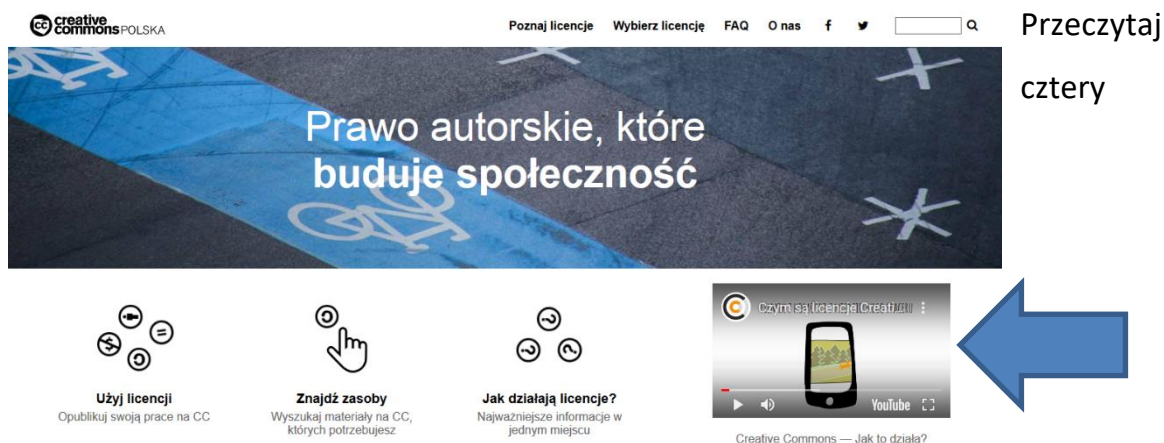
źródło: <https://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/>

Zadanie 1.

Wejdź na stronę: <https://creativecommons.pl/> i zapoznaj się z materiałem filmowym dot. licencji Creative Commons:

Zadanie 2.

Zapoznaj się z informacjami jak działają licencje Creative Commons na stronie: <https://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons/>

Przeczytaj cztery

podstawowe warunki licencji CC

Zadanie 3.

Zapoznaj się z infografiką poniżej: jak działają licencje Creative Commons?

Źródło: Infografika : Centrum Cyfrowe i Vivid Studio [online]. [Przeglądany: 28.08.2020]. Dostęp z: <https://www.stgu.pl/dzieje-sie/art-darmowe-grafiki.html?fbclid=IwAR1JY7mPa5pwuxz1sXmfCzS1Lg4FKg5vyvzrU2kNRwvRcplnevCWE9BgzpQ>

SWOBODA UŻYCIA

CREATIVE COMMONS

Dowiedz się o możliwościach darmowego i swobodnego wykorzystywania otwartych zasobów oraz dzieł znajdujących się w domenie publicznej → otwartakultura.org

CO TO JEST?

Creative Commons to międzynarodowy projekt oferujący darmowe rozwiązania prawne i inne narzędzia służące zarządzaniu przez twórców prawami autorskimi do swoich utworów. Creative Commons wspiera wolną kulturę: produkcję i wymianę utworów traktowanych jako dobro wspólne.

CO ZMIENIA?

Creative Commons pozwala swobodnie korzystać z treści, które znajdują się w internecie oraz ułatwia dzielenie się tym, co tworzymy. Materiały udostępniane na licencjach Creative Commons można wykorzystywać za darmo, na prostych i jasno określonych warunkach.

© – PRAWO AUTORSKIE DOSTOSOWANE DO REALIÓW INTERNETU

Licencje CC dają znacznie więcej swobód odbiorcom niż dozwolony użytek równocześnie pozwalając autorom nadal zarządzać ich prawami.

Autorzy mogą wybrać spośród kilku licencji zależnie od potrzeb.

Licencje są proste w użyciu, a oznakowane nimi utwory łatwo znaleźć i rozpoznać, zwłaszcza w sieci.

WARUNKI ©

Uznanie autorstwa. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne pod warunkiem, że zostanie przywołane nazwisko autora pierwowzoru.

Na tych samych warunkach. Wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej do tej, na której udostępniono utwór oryginalny.

Użycie niekomercyjne. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne jedynie do celów niekomercyjnych.

Bez utworów zależnych. Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci – tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

LICENCJE

co możesz zrobić?

kopiować

zmieniać
i remiksować

rozpowszechnić

przedstawić
i wykonywać

do czego zobowiązuje Cię licencja?

oznaczenie
autora
oryginatu

udostępnienie
na tej samej
licencji

nie możesz
na nim zarabiać

pozostawienie
utworu
w oryginalnej
postaci

licencja

co możesz zrobić?

do czego zobowiązuje Cię licencja?

ZERO

Domena publiczna

BY

Uznanie autorstwa
4.0 Polska

BY SA

Uznanie autorstwa
– Na tych samych
warunkach 4.0 Polska

BY NC

Uznanie autorstwa –
Użycie niekomercyjne
4.0 Polska

BY ND

Uznanie autorstwa
– Bez utworów
zależnych 4.0 Polska

BY NC SA

Uznanie autorstwa –
Użycie niekomercyjne
– Na tych samych
warunkach 4.0 Polska

WOLNE LICENCJE

Uznanie autorstwa –
Użycie niekomercyjne
– Bez utworów
zależnych 4.0 Polska

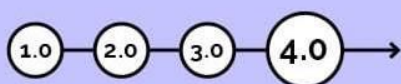
JAK OZNACZAĆ POPRAWNIE MATERIAŁ NA © ?

1 Jesienny krajobraz miejski 2 by Anna 3 CC BY-SA

- 1 **TYTUŁ**
(z linkiem do oryginalnego utworu)
- 2 **AUTOR**
(lub nazwa użytkownika, z linkiem do strony autora, jego kanału, bloga, itd.)
- 3 **LICENCJA**
(z linkiem)

WERSJE LICENCJI

Numery przy licencjach oznaczają ich wersje. Im wyższy numer tym nowsza licencja (najnowsze to 4.0). Licencje nie różnią się warunkami, ale są z czasem lepiej dostosowane do zmian w prawie i do potrzeb odbiorców.

Najnowsze licencje upraszczają sposób, w jaki należy oznaczać autorów i są lepiej dostosowane do specyfiki baz danych, dlatego warto dla nowych utworów korzystać z wersji 4.0.

Zał. Nr 3

Twój wizerunek w mediach społecznościowych.

Z jednej strony mamy prawo do komunikacji, do prezentowania własnych opinii, przedstawiania poglądów; z drugiej - mamy też prawo do określonego traktowania, do autonomii informacyjnej, czyli decydowania o ujawnianiu informacji na swój temat oraz kontrolowania tych, które dotyczą naszej osoby, a którymi dysponują inni. Autonomia informacyjna zależy od indywidualnych preferencji.

Rozpowszechnianie cudzych utworów

Pamiętaj, że **nie możesz rozpowszechniać cudzych utworów, chyba, że:**

- masz zgodę autora;
- zezwala na to licencja, na której są opublikowane (doskonałym źródłem materiałów na wolnych licencjach jest serwis otwartezasoby.pl);
- znajdują się w domenie publicznej (minęło co najmniej 70 lat od śmierci autora);
- jest to uzasadnione prawem gatunku (np. parodia, pastisz).

Pamiętaj, że zawsze należy oznaczyć autorstwo wykorzystywanego materiału.

źródło: <https://kurs.edukacjamedialna.edu.pl/>

Zadanie 1

Zapoznaj się z infografiką poniżej – **Twój wizerunek w sieci**, który znajdziesz na stronie: <https://edukacjamedialna.edu.pl/info/infografiki/>

Twój wizerunek w sieci

Wszystko, co robisz w internecie składa się na Twój wizerunek.
Pamiętaj, że to, co zamieszczasz w sieci może tam zostać na zawsze!

Dobierz kanał komunikacji do sytuacji i celu wypowiedzi

Dostosuj formę wypowiedzi do wybranego środka komunikacji. Inaczej pisz maile, a inaczej wiadomości na czacie

Nie zapominaj o ortografii i interpunkcji. Stosuj formy grzecznościowe – wcale nie są przestarzałe

Staraj się trafnie formułować tematy maili. Odbiorca będzie od razu wiedział, czego dotyczą

Nie nadużywaj wielkich liter. Wypowiedź zapisana wielkimi literami jest odbierana jako wykrzyzana

edukacjamedialna.edu.pl

PROJEKT

edukacja medialna

ORGANIZATOR

FUNDACJA
nowoczesna
Polsko

LICENCJA

FINANSOWANE

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Europejski Fundusz Regionalny
i Europejski Fundusz Społeczny

Stowarzyszenie Autorów
ZAiKS

Zadanie 2

Jesteś marką!

Zadbaj o swoje dobre imię w internecie. Wpisz do wyszukiwarki swoje imię i nazwisko i zobacz jakie informacje pojawią się na Twój temat. Jeśli to możliwe skasuj te, które psują Twój wizerunek w internecie, te pozytywne staraj się pielęgnować.

Zadanie 3

Pamiętaj też, żeby w swoich mediach społecznościowych zadbać o ustawienia prywatności. Wejdź na Facebooku w zakładkę „Ustawienia”, następnie kliknij na zakładkę „Prywatność” i zdecyduj komu mogą wyświetlać się Twoje posty, zdjęcia i informacje o Tobie. **Działaj w mediach społecznościowych świadomie!**

Zadanie 4

Zapoznaj się z infografiką poniżej – Niedyskretny profil, który znajdziesz na stronie:

<https://panoptykon.org/biblio/infografiki/niedyskretny-profil-czyli-co-wie-o-tobie-facebook-i-inne-portale-spoecznościowe>

NIEDYSKRETNY PROFIL

CZYLI CO WIE O TOBIE FACEBOOK (I INNE PORTALE SPOŁECZNOŚCIOWE)

Dane podawane przy tworzeniu konta i aktualizacji profilu

Dane profilowe ułatwiają nie tylko wyszukanie Cię przez znajomych, ale też profilowanie przez portal i firmy reklamowe.

Udostępniane zdjęcia, filmy, statusy (nawet te nieopublikowane)

Nawet treści udostępnione tylko znajomym mogą być przekazane dalej. Facebook może użyć Twoich zdjęć np. do polecenia produktów.

Na podstawie „lajków” można określić np. Twoją orientację seksualną czy wyznanie, nawet gdy ich nie ujawniasz.

Profile, statusy i zdjęcia, które „lubisz”

Facebook nie szyfruje czatu na swoich serwerach, dlatego przesyłane treści nie są dobrze zabezpieczone przed wyciekami.

Treść wysyłanych i odbieranych wiadomości

Jakie to ma konsekwencje?

Korzystanie ze smartfona pozwala portalom zbierać dodatkowe informacje i zlokalizować Cię.

Facebook zbiera informacje nawet o osobach, które nie założyły konta na portalu – tworzy im profile-cienie.

Informacje o „znajomych” i dane z książki adresowej

Historia odwiedzanych stron mówi o Tobie bardzo dużo, również to, czego świadomie nie chcesz ujawniać.

Informacje zbierane przez aplikacje mobilne

Nawet tak techniczne informacje pozwalają odróżnić Cię od innych i analizować Twoje rutyny.

To, jakie strony odwiedzasz i co na nich robisz

Dane, jak często, jak długo i za pomocą jakich urządzeń korzystasz z portalu

Jakie informacje zbiera?

Jeśli decydujesz się na korzystanie z portalu społecznościowego, podawaj tylko dane niezbędne do utworzenia konta.

Nie masz kontroli nad tym, co z informacją o Tobie zrobią inni. Zadbaj o ustawienia prywatności i nie udostępniaj treści, które chcesz chronić.

Każda strategia „lajkowania” mówi coś o Tobie. Zamiast śledzenia na Facebooku, korzystaj z newsletterów i kanałów RSS.

Jak możesz się chronić?

Szyfruj Facebookowy czat za pomocą wtyczki Crypto.cat bądź programu Pidgin + OTR lub wybieraj inne kanały komunikacji.

Dawaj dobry przykład: nie udostępniaj listy kontaktów, nie publikuj informacji o innych osobach bez ich zgody.

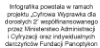
Nie korzystaj z portali społecznościowych przez aplikacje, tylko za pomocą przeglądark.

Blokuj śledzenie na stronach z przyciskami społecznościowymi (np. Disconnect). Nie loguj się przez konta społecznościowe do innych usług.

Nie masz na to wpływu. Możesz tylko zrezygnować z korzystania z portali społecznościowych.

Na podstawie danych z wielu źródeł można dowiedzieć się o Tobie o wiele więcej niż to, co samodzielnie udostępniasz. Na bazie tego algorytm decyduje np. o tym, jakie informacje i reklamy zostaną Ci wyświetlone. Przedstawiany w nich obraz świata może być wypaczony, a Ty – zamknięty w „barńce filtrującej”.

Świadomie podejmij decyzję, czy chcesz korzystać z portali społecznościowych. Nie ograniczaj do nich swojej obecności w Internecie – zaglądaj w różne miejsca i czerp informacje z wielu źródeł.

Zał. Nr 4

Wykonaj zadanie sprawdzające wiadomości:

Zadanie 1

Zaznacz, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

- **Prawda Fałsz** Prawa autorskie można podzielić na prawa osobiste i majątkowe.
- **Prawda Fałsz** Prawo do wynagrodzenia należy się tylko twórcy, nie można go przekazać innej osobie.
- **Prawda Fałsz** Dwie najpopularniejsze wolne licencje to CC BY (Creative Commons Uznanie autorstwa) i CC BY-SA (Creative Commons Uznanie Autorstwa-Na tych samych warunkach)
- **Prawda Fałsz** Prawo autorskie obowiązuje od momentu publikacji utworu.
- **Prawda Fałsz** W większości krajów majątkowe prawa autorskie obowiązują od momentu powstania utworu do 70 lat od śmierci autora.
- **Prawda Fałsz** Każdy twórca może korzystać z wolnych licencji, aby umożliwić im w pełni swobodne korzystanie z utworów.

Zadanie 2

Korzystając z internetu, oznacz poniższe zasoby jako:

Wpisz odpowiedzi oznaczone numerami w wybranym polu:

- opublikowane na wolnych licencjach:
.....
- dające możliwość wyszukiwania zasobów na wolnych licencjach
.....
- opublikowane na licencjach umożliwiających niekomercyjne korzystanie i publikowanie utworów, ale nie ich przetwarzanie
.....

1. Wikipedia
2. otwartzasoby.pl
3. Jamendo
4. Wolne Lektury

5. Khan Akademy
6. Google Arts Culture
7. Google Cultural Institute
8. Flickr.com
9. Vimeo.com
10. Pixabay
11. Legalna Kultura

Rozwiązanie zadań prześlij na mój adres e-mail...

Załącznik 5

Słowniczek

bańka informacyjna - zjawisko we współczesnej kulturze medialnej. Zachodzi, gdy odbiorca ma cały czas do czynienia z przekazami wyrażającymi podobne poglądy czy wartości. Zamyka go to na konfrontację z innymi punktami widzenia. „Bańka informacyjna” tworzy się w wyniku naszych przyzwyczajzeń (np. zagłębienie do jednego portalu informacyjnego czy czasopisma), działania mechanizmów wyszukiwarek, dominujących linii redakcyjnych i wielu innych czynników.

etyka dziennikarska - zbiór zasad, których powinni przestrzegać dziennikarze, m.in. dążenie do prawdy, bezstronność i uczciwość, szacunek, tolerancja, oddzielenie informacji od komentarza.

mass media - środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, czyli prasa, radio, telewizja, Internet.

tabu - to, co jest zakazane lub to, o czym nie wolno mówić. Tabu pełni bardzo istotną rolę w każdym społeczeństwie, ponieważ poprzez zaprzeczenie wyznacza najbardziej pierwotne świętości czy kluczowe wartości.

wolność słowa - prawo do publicznego wyrażania własnego zdania oraz poglądów, a także poszanowania ich przez innych. Wolność słowa jest jedną z podstawowych wartości społeczeństwa demokratycznego. Nie jest ona jednak pozbawiona ograniczeń, np. w zakresie publicznego obrażania innych lub propagowania ideologii totalitarnych.

pluralizm - sytuacja, w której różne grupy mają prawo wyrażać swoje interesy. Pluralizm zakłada poszanowanie narodowościowej i kulturowej różnorodności oraz uznanie równości poglądów. To stan pokojowego współistnienia różnych opinii,

religii, wartości, przekonań. W odniesieniu do świata mediów pluralizm oznacza wielość i różnorodność mediów rywalizujących ze sobą o uwagę odbiorcy.

dozwolony użytek - możliwość nieodpłatnego korzystania z dzieła bez zgody posiadacza praw majątkowych. Dozwolony użytek osobisty oznacza możliwość korzystania z dzieła, jak również kopiowanie go na użytek własny lub osób bliskich. Istnieje także dozwolony użytek publiczny, z którego korzystają biblioteki, muzea, archiwa i szkoły.

licencja - dokument prawny lub umowa określająca warunki korzystania z utworu, m.in. czas, zakres swobody użytkownika, pola eksploatacji.

wolne licencje - licencje, które odpowiadają definicji Wolnych Dóbr Kultury i respektują prawa użytkowników, czyli zezwalają na korzystanie, rozpowszechnianie, modyfikowanie oraz rozpowszechnianie modyfikacji utworu.

utwory zależne - opracowania, adaptacje. Utwory zależne mają w sobie jakiś twórczy wkład nowego autora, ale korzystają też z elementów utworu oryginalnego, np. filmowa adaptacja powieści, tłumaczenie napisów do filmu.

interfejs - część systemu operacyjnego odpowiedzialna za komunikowanie się z użytkownikiem. Interakcja ta może odbywać się za pomocą tekstu i klawiatury, grafiki i kursora lub ruchów palca na ekranie - przetwarzane są sygnały użytkownika i maszyny.

cytat - włączanie urywków utworów lub całości drobnych utworów do własnego dzieła w ramach dozwolonego użytku.

dane osobowe - wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

domena publiczna - zbiór utworów będących dobrem wspólnym, do których prawa autorskie wygasły (np. utwory Matejki) oraz utwory, które nigdy nie były chronione, bo zostały stworzone przed powstaniem prawa autorskiego.

dozwolony użytek - ograniczenie autorskich praw majątkowych. To możliwość nieodpłatnego korzystania z chronionego utworu bez zgody uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych, tylko pod ściśle określonymi warunkami i w ściśle określonych sytuacjach.

dozwolony użytek osobisty - oznacza, że każda osoba fizyczna może w zakresie własnych potrzeb wykorzystywać utwór, jak również kopiować go na własny użytek i bliskich sobie osób.

DRM - ang. Digital Rights Management, czyli cyfrowe zarządzanie prawami; system zabezpieczeń służący do dowolnego ograniczenia możliwości korzystania z danych w systemach komputerowych i multimedialnych; zapobiega wykorzystywaniu danych w sposób sprzeczny z wolą wydawcy.

Otwarte Zasoby Edukacyjne - zasoby udostępniane powszechnie, swobodnie i za darmo wraz z prawem do ich dalszego wykorzystywania i adaptacji (np. podręczniki, kursy, scenariusze lekcji i inne).

plagiat - oznaczenie cudzego utworu lub jego fragmentu (tzw. elementów twórczych) własnym nazwiskiem (tzw. jawny plagiat) lub przejęcie fragmentów cudzego utworu bez podania źródła i pierwotnego autorstwa (tzw. ukryty plagiat).

pole eksploatacji - sposób korzystania z utworu, np. wyświetlanie filmu lub drukowanie książki. Polskie prawo nie zawiera definicji pól eksploatacji, wymienia tylko ich przykłady takie jak: utrwalanie i zwielokrotnianie utworu, obrót oryginałem lub egzemplarzami, rozpowszechnianie utworu, publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

prawa autorskie osobiste - prawa niezbywalne chroniące więź twórcy z utworem. Jest to prawo do m.in. oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, decydowania o tym w jaki sposób jest wykorzystywany, decydowania o tym jakie zmiany mogą zostać wprowadzone w formie lub treści utworu. Prawa autorskie osobiste trwają wiecznie.

prawa autorskie majątkowe - prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to prawo zbywalne, co oznacza, że twórca może przenieść je na inne osoby lub udzielić zezwolenia na korzystanie z utworu. Do tych praw zalicza się także decydowanie o tym, czy chce on pobierać wynagrodzenie za przeniesienie prawa lub udzielenie zezwolenia na korzystanie z utworu. Trwanie praw autorskich majątkowych jest ograniczone w czasie.

prawo do artystycznych wykonań - rodzaj praw pokrewnych; prawo przyznawane artystom wykonawcom. Artystyczne wykonanie to wykonanie utworu lub sztuki ludowej, które posiada cechy sztuki.

prawo do integralności utworu - prawo do zachowania w nienaruszonym kształcie formy i treści utworu oraz zakaz wprowadzania w nim zmian bez uzyskania uprzedniej zgody twórcy.

prawa pokrewne - powiązane z prawem autorskim, to m.in. prawa do artystycznych wykonań, prawa do fonogramów i wideogramów, prawa do nadań programów, prawa do pierwszych wydań, prawa do wydań naukowych i krytycznych. Prawa pokrewne chronią głównie interesy podmiotów, dzięki którym utwory są rozpowszechniane, np. wykonawców utworów, producentów fonogramów. Są ograniczone czasowo, czyli wygasają z upływem pięćdziesięciu lat (w przypadku artystycznych wykonań, fonogramów, wideogramów i nadań programów), dwudziestu pięciu lat (od pierwszej publikacji lub rozpowszechnienia) i trzydziestu lat (od pierwszej publikacji wydań naukowych i krytycznych).

prawo zależne - oznacza, że rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego, chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły.

Źródło: <https://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/slowniczek/>